

ปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
โรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
BUDDHIST PSYCHOLOGICAL FACTORS AFFECTING THE HAPPINESS IN LEARNING
OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN BUENG NGAM SUBDISTRICT,
NONG PHOK DISTRICT, ROI ET PROVINCE

¹พชิราญา ทิรัญศิริญา Phachiraya Hirunsiraya

²พระปลัดสรวิชัย อภิปัญญา PhrapaladSoravit Ahipanyo

³พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา PhrasomutChokdee Wachirapanyo

⁴สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk

^{1, 2, 3, 4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Kaiserdin20@gmail.com

Article Received: August 25, 2025. Revised: December 26, 2025. Accepted: December 28, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยพุทธจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ สถานสภาพครอบครัว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนหนองแ่ดง จำนวน 80 คน และโรงเรียนหนองแวงบึงงาม จำนวน 72 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยพุทธจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า (1) ระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดเรียงลำดับรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน และความรู้สึกต่อวิชาที่เรียนตามลำดับ (2) ระดับปัจจัยพุทธจิตวิทยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ (ความพอใจในการเรียน) ด้านวิริยะ (ความเพียรในการเรียน) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ในการเรียน) และด้านวิมังสา (ตรวจสอบไตร่ตรองในการเรียน) ตามลำดับ และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพครอบครัว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
คำสำคัญ: พุทธจิตวิทยา, ความสุขในการเรียน, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

This research article aims to: 1) study the level of Buddhist psychological factors and happiness in learning among primary school students in Bueng Ngam Subdistrict, Nong Phok District, Roi Et Province; and 2) compare students' happiness in learning classified by gender and family status. This research is a quantitative research using questionnaires to collect data from a sample of 152 primary school students, comprising 80 students from Nong Khae Dong School and 72 from Nong Waeng Bueng Ngam School. Data were analyzed using basic statistics, namely mean, standard deviation, and statistical tests.

The research results found that: 1) Overall levels of Buddhist psychological factors and happiness in learning: (1) The happiness in learning among primary school students in Bueng Ngam Subdistrict was found to be at a high level overall. When considering individual dimensions, all three aspects were also rated at a high level. When ranked by dimensions, it was found to be at a high level in all three aspects: positive feelings toward others, positive feelings toward oneself in learning, and positive feelings toward the subject being studied, respectively. (2) The level of Buddhist psychological factors of primary school students in schools in Bueng Ngam Subdistrict, Nong Phok District, Roi Et Province, was at a high level overall. These were ranked as follows: (1) Chanda (aspiration and satisfaction in learning), (2) Viriya (diligence and effort), (3) Citta (attentiveness and active thought), and (4) Vimamsā (reflection and analytical reasoning), respectively. 2) The comparative analysis of learning happiness and the Buddhist psychological factors affecting it among primary school students in Bueng Ngam Subdistrict, Nong Phok District, Roi Et Province, categorized by gender, educational level, and family status, showed no statistically significant differences at the 0.05 level overall.

Keywords: Buddhist Psychology, Happiness in Learning, Elementary School Students

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทยมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ ในการศึกษาความสุขเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนให้มีศักยภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาความสุขเป็นกระบวนการสร้างคนให้มีศักยภาพเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมโดยต้องจัดการศึกษาเพื่อจะทำให้เด็กไทยมีการเรียนแบบมีความสุขในการเรียนรู้และศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่แล้วสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดจากความเชื่อพื้นฐานว่าการศึกษาที่มีความสุขมีเป้าหมายสำคัญมากที่สุด คือเพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น สถานภาพของครอบครัวและรายรับเฉลี่ยต่อเดือนเพื่อศึกษาการสร้างความสุขในการเรียนของนักเรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

ทั้งด้านความสนใจ ความถนัดและยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกันตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การศึกษาความสุขเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมถึงปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรม มีนโยบายที่เน้นย้ำเรื่องการศึกษาความสุขเพื่อความมั่นคง พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการศึกษาความสุขในการเรียนเพื่อสร้างขีดความสามารถในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาความสุขในการเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการศึกษาความสุขในการเรียน เป็นประเด็นหลักในการวางแผน ยุทธศาสตร์และมาตรการในการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงการศึกษาทุกระดับเพื่อความสุขของสังคมและปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษา จะต้องสัมพันธ์กันในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโตเป็นคนดี มีความสุขและมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทยและแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) วางกรอบเป้าหมายการศึกษาความสุขในการเรียนของนักเรียน โดยมีมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาความสุขในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ "นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ความสุขเป็นพื้นฐานของความเก่งและความดี ถ้าทำอะไรแล้วมีความสุขทุกคนจะทำสิ่งนั้นได้ดีขึ้นความสุขกับการศึกษาที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ถ้าไม่สามารถทำให้คนมีความสุขการศึกษาก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ที่สำคัญการเรียนรู้อย่างมีความสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ มีความคิด มีความรู้สึก รัก โกรธ เสียใจ หรือดีใจ มีความประทับใจหรือสนใจสิ่งต่าง ๆ มีความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่น จุดด้อยที่แตกต่างจากคนอื่น สามารถพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพ ทางความคิดและสติปัญญา มีความหวังในชีวิต มีความรักและภูมิใจในตนเองรู้จักปรับตัว ได้ทุกสถานการณ์ รู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตนเองได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อจะได้ค้นพบความถนัดและความสามารถของตนเองซึ่งซ่อนเร้นอยู่และรอการพัฒนา มีกำลังใจที่จะต่อเติมฝันของตนเองให้สมบูรณ์

องค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ นักเรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู ครูมีความเมตตาจริงใจและอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคน นักเรียนเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา นักเรียนแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเข้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานที่มีความสำคัญในการพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีศักยภาพ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังเช่น โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นโรงเรียนที่มีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี และมีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิดอย่าง

เป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต โดยได้ให้โอกาสเด็กยากจน เด็กกำพร้า เด็กพ่อแม่หย่าร้างหรือประสบปัญหาในชีวิต เป็นต้น ให้ทุนการศึกษาได้มี การศึกษาที่ดีและถูกต้องเหมาะสม แต่สภาพปัญหาที่พบที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน คือ นักเรียนมีการหนี เรียนทำสิ่งที่ไม่ดี เช่น การทะเลาะวิวาทกันในโรงเรียน เป็นต้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความสนใจใน การเรียน ไม่เห็นคุณค่าในการเรียนและการสอนของครู สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุจากการขาดความสุขในการ เรียน ไม่มีสิ่งกระตุ้นที่นำสนใจ ถ้านักเรียนเกิดความรักในการเรียน กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ รวมถึง สิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกของนักเรียนที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียนนักเรียนก็จะมีมีความสุขในการ เรียนรู้ที่เป็นผลให้การพัฒนานักเรียนด้านการศึกษาไปในทิศทางที่ดีขึ้นจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางพุทธิจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุข ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็น การพัฒนาตามหลักจิตวิทยาทั่วไปและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้สามารถมีความสุขในการเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา วิทยาลัยในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ สถานสภาพครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน 2 โรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2567 จำนวน 212 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูล ทั่วไปแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา และแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด เกณฑ์ในการประเมินระดับของการประเมินความสุขในการเรียนผู้วิจัยได้ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ของ Best

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องและนำผลจากการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนรวม 5 ท่าน พิจารณาปรับแก้ตาม รายละเอียดของตัวแปรที่นิยามไว้ในบทที่ 1 แล้วพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากการทดลองใช้ (Try out) มาปรับปรุงแก้ไขทำการคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นที่ 5 หาปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดังนี้ โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Statistical Package for Social Sciences) ได้ค่าความสุขในการเรียนของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับชั้นเรียน โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้สถิติพรรณนาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 3) เปรียบเทียบความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) ส่วนระดับชั้นเรียน และระดับผลการเรียน ใช้การทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffe' test

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยพุทธจิตวิทยาและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	ระดับ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน	3.82	0.60	มาก
2. ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน	3.81	0.73	มาก
3. ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น	3.91	0.61	มาก
รวม	3.84	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดเรียงลำดับรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน และความรู้สึกต่อวิชาที่เรียนตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับปัจจัยพุทธจิตวิทยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยพุทธิจิตวิทยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	ระดับ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านฉันทะ (ความพอใจในการเรียน)	3.88	0.55	มาก
2. ด้านวิริยะ (ความเพียรในการเรียน)	3.88	0.62	มาก
3. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ในการเรียน)	3.84	0.71	มาก
4. ด้านวิมังสา (ตรวจสอบไตร่ตรองในการเรียน)	3.76	0.65	มาก
รวม	3.84	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อจัดลำดับรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ (ความพอใจในการเรียน) ด้านวิริยะ (ความเพียรในการเรียน) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ในการเรียน) และด้านวิมังสา (ตรวจสอบไตร่ตรองในการเรียน) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ สถานภาพครอบครัว พบว่า การเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพครอบครัว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางพุทธิจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพครอบครัว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางพุทธิจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพครอบครัว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า จากระดับปัจจัยพุทธิจิตวิทยาและมีความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การทดลองใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม และการประเมินผล กระบวนการทั้งหมดได้รับการพัฒนาโดยใช้หลักธรรมหลักอภิปิชาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ผสมผสานกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่เน้นการส่งเสริมความสุขในการเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน และความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อสนับสนุนกิจการงานให้ถึงความสำเร็จอันจะ

นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ อิทธิบาท 4 ฉันทะ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจ รักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป วิริยะ คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความ พยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ วิมังสา คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผลและตรวจสอบข้ออภัยย้อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง และแนวคิดของวิเศษ ชินวงศ์ (2544) กล่าวว่า การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้นั้นมีวิธีการดังต่อไปนี้ 1) เด็กได้รับการยอมรับในความสามารถ ได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จอยู่เสมอจนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการชมเชย การเสริมแรงการทำงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถความถนัดจนสำเร็จและเกิดความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี 2) เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่อย่างแตกต่างกันเต็มตามศักยภาพ ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ 3) เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นกัลยาณมิตรจากครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4) เด็กได้รับการจัดบทเรียนที่สนุก น่าสนใจ ชวนติดตามเป็นบทเรียนที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบตนเอง รักและเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง 5) เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ 6) เด็กมีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน 7) เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเกื้อกูลกัน ห่วงใยมีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ 8) ศิษย์มีความรักความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ 9) สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวและองค์กรต่างๆ 10) กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว และองค์กรต่างๆ

2. ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การทดลองใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม และการประเมินผล กระบวนการทั้งหมดได้รับการพัฒนาโดยใช้ ผสมผสานกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่เน้นการส่งเสริมความสุขในการเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน และความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mueller, H. K. (1961) ที่พบว่า 1) มองโลกในแง่ดี และมีความพึงพอใจในชีวิต 2) มีความรักคือพร้อมที่จะให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น 3) มีความศรัทธาในสิ่งที่ถูกต้องและแน่นอน 4) มีอารมณ์ขัน 5) มีความยึดมั่นในตนเองในทางที่เหมาะสม 6) ให้อำนาจแก่ตนเอง 7) มีการจัดการกับความเครียด 8) มีความสัมพันธ์กับสังคมองค์ประกอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ควรเป็นผู้มองโลกในแง่ดีมีอารมณ์ขันอยู่เป็นนิจสามารถยับยั้งความรักให้แก่ผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความรักจากบุคคลรอบข้าง เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองพอเหมาะ มองสิ่งที่เกิดด้วยความจริง ยอมรับความสามารถของตน ที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ เมื่อต้องประสบกับปัญหาสามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างดี ตลอดจนรู้สึกยินดีกับการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคมซึ่งจากคุณลักษณะเหล่านี้ จะช่วยให้คุณมีพลังชีวิต ที่จะต่อสู้กับสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชีรา โพธิ์พันธุ์ไม้ (2559) ที่พบว่า ความสุขในการเรียน คือ ผู้เรียนได้รับการยอมรับ จากผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียนและครอบครัว ได้รับโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ได้ทำกิจกรรมและได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน ได้รับการเอาใจใส่การ

ช่วยเหลือจากครูอย่างเท่าเทียมกับ เพื่อน ร่วมชั้นเรียน ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเอง รู้จักการปรับตัว ได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดความสนใจ ชอบวิชาที่เรียน ได้ทำ กิจกรรมที่ชอบ ได้ทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และนำสิ่งที่เรียนมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือผู้อื่นได้

องค์ความรู้การวิจัย

จากการศึกษาวิจัย คือ ปัจจัยพุทธจิตวิทยาและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนในตำบลบึงงาม อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปองค์ความรู้การวิจัย ดังนี้

ความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียน การมีความรู้สึกต่อตนเอง ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน และความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น สามารถส่งผลต่อความสุขในการเรียนในหลายๆ ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน เมื่อนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เช่น การรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตัวเอง หรือรู้สึกว่าเรียนเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เราจะมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและทำให้เกิดความสุขในกระบวนการศึกษา เพราะเรารู้สึกว่าเรากำลังพัฒนาตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น ความรู้สึกนี้ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเองและผลักดันให้เราพยายามพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน การมีความสนใจและความชื่นชอบในวิชาที่เรียนจะทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้อีกมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีความสุขในการเรียน นักเรียนจะไม่รู้สึกว่าเรียนจำเป็นหรือจำเป็นต้องเรียนตามที่ถูกกำหนด แต่จะรู้สึกว่าเรียนแล้วสนุกและทำท่ายเมื่อเรารักในสิ่งที่เรียน มันจะทำให้เราใช้เวลาและพลังงานในการเรียนมากขึ้นและมีความสุขจากการที่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น การที่นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นหรือครู ส่งผลให้เรามีบรรยากาศการเรียนที่ดีขึ้น เมื่อเราได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง หรือได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ เราจะรู้สึกผ่อนคลายและมีความสุขในการเรียน การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและมีการสนับสนุนจากผู้อื่นจะทำให้เรารู้สึกโดดเดี่ยวและสามารถเผชิญกับความท้าทายได้ดีขึ้น

หลักอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เป็นปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและสร้างแรงจูงใจที่ดี 4) ฉันทะ (ความพอใจ) เมื่อนักเรียนมีความพอใจและความรักในการเรียน การเรียนจะรู้สึกเป็นภาระ แต่จะกลายเป็นสิ่งที่น่าสนุกและทำท่าย ความพอใจในการศึกษาจะช่วยให้เราอยากเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลให้เรามีความสุขกับการเรียนในระยะยาว 5) วิริยะ (ความเพียร) ความเพียรในการเรียนช่วยให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในกระบวนการศึกษา ถึงแม้จะเจออุปสรรคหรือความท้าทายต่างๆ การมีวิริยะจะช่วยให้เราผ่านพ้นมันไปได้ และเมื่อเราประสบความสำเร็จจากความเพียรนั้น เราจะรู้สึกมีความสุขและภาคภูมิใจ 6) จิตตะ (เอาใจใส่) การใส่ใจในการเรียน หมายถึง การมีสมาธิและการตั้งใจในการทำการบ้านหรือเรียนในแต่ละวิชา เมื่อนักเรียนจัดสรรเวลาให้กับการเรียนและใส่ใจในรายละเอียดของการเรียนรู้ เราจะสามารถเข้าใจเนื้อหาหลักซึ่งและส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเอาใจใส่ช่วยให้เราไม่พลาดข้อมูลสำคัญและสามารถใช้ความรู้ในการประยุกต์ใช้ได้อย่างเต็มที่ 7) วิมังสา (ไตร่ตรอง) การไตร่ตรองและวิเคราะห์สิ่งที่เรียนมาช่วยให้เราเข้าใจลึกซึ้งถึงพื้นฐานและความเชื่อมโยงต่างๆ ของเนื้อหาที่เรียน การใช้ปัญญาในการคิดและไตร่ตรองทำให้นักเรียนไม่เรียนแค่ท่องจำ แต่เรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจอย่างแท้จริง ส่งผลให้การเรียนมีความหมายมากขึ้นและนำไปสู่ความพึงพอใจในตัวเอง

ปัจจัยนี้ล้วนมีความสำคัญต่อความสุขในการเรียน เพราะเมื่อนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความรักในวิชาที่เรียน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น เราจะรู้สึกมีแรงบันดาลใจและพลังในการเรียนรู้อีกมากขึ้น ส่งผลให้การเรียนกลายเป็นประสบการณ์ที่น่าพอใจทำให้นักเรียนเกิดความสำเร็จและความสุขในเส้นทาง

การศึกษาได้อย่างยั่งยืนเพื่อส่งเสริมความสุขของนักเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความสุข ได้อย่างประสพผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ได้จริง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 นักเรียนควรแสวงหาความรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ความรู้สึกที่ดีต่อครูและต่อเพื่อน เห็นคุณค่าของการเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
 - 1.2 ควรให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้อย่างอิสระตามความสนใจ มีการจัดสถานที่และบรรยากาศในโรงเรียน เพื่อให้มีลักษณะผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในการอยู่ร่วมกัน
 - 1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ให้คำแนะนำในกรณีที่นักเรียนเกิดปัญหาจากการเรียนไม่มีความสุข เพื่อช่วยเหลือเรียน เพื่อพัฒนาด้านอารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

1.4 ควรจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่องเพื่อฝึกสมาธิสร้างในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยอาจจัดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตร เช่น การฝึกสมาธิ การบรรยายธรรม และการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกและใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่นๆ เพื่อใช้คำถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิจัยผสมวิธี

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความสุขของนักศึกษา เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านหลักสูตรและสถาบัน ความคุ้มค่าของการเรียน ความผูกพัน ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สิทธิเสรีภาพทางเพศของนักเรียน เพื่อให้การวิจัยสอดคล้องกับสภาวะในปัจจุบันมากขึ้น

2.3 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียนหรือในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย

2.4 ควรวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัจจัยอะไรที่ส่งผลทำให้ไม่มีความสุขในการเรียน เช่น ครูหรือผู้สอน เพื่อศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในมิติที่แตกต่าง

2.5 ควรทำวิจัยเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนทางจิตวิทยาสมัยใหม่ เพื่อหาข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของแต่ละแนวทาง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. วารสารวิชาการ, 4,(5), 23-29.
- สุชีรา โพธิ์พันธุ์ไม้. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- Mueller, H. K. (1961). Student personal work in higher education. Massachusetts: Cambridge.